

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**
OBCHODNĚ PODNIKATELSKÁ
FAKULTA V KARVINĚ

REGIONÁLNÍ EKONOMIKA A POLITIKA

DOC. ING. KAMILA TUREČKOVÁ, PH.D., MBA

8

EKONOMICKÁ STRUKTURA A ÚROVEŇ REGIONŮ

EKONOMICKÁ STRUKTURA REGIONŮ

- Ekonomická struktura regionu jako celek představuje kombinaci **ekonomických** aktivit na daném území, objem a strukturu výstupu, strukturu ekonomických subjektů a vztahy ekonomické povahy zejména uvnitř regionu vůči místní společnosti, životnímu prostředí, veřejnému sektoru apod.
- Ekonomická struktura regionů je velmi proměnlivá, a to z hlediska zaměstnanosti, produkce (výstupu), odvětvové struktury investic, vzniku a zániku fi

*Informace k ekonomické struktuře regionů lze získat prostřednictvím **regionálních účtů** (zejména **ČSÚ: Databáze regionálních účtů**) (hrubý regionální produkt, hrubý regionální důchod, hrubá regionální přidaná hodnota, produktivita práce, spotřeba, rozsah importu a exportu, státní výdaje aj.) nebo informace o ekonomických subjektech (počet, zaměření,*

https://apl.czso.cz/pll/rocenka/rocenka.indexnu_reg

<https://www.czso.cz/csu/xa/metodika-ukazatelu-nejdulezitejsi-udaje>

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Ekonomický region představuje lokální území národohospodářského systému, vymezené spádovou oblastí určující ekonomické činnosti a charakteristický určitou sociokulturní strukturou.
- Ekonomická úroveň regionu je pak soustava zejména ekonomických charakteristik, které nám daný region definují z pohledu, jak účinně využívá disponibilních zdrojů, jak se mu ekonomicky daří, jaká je v něm životní úroveň apod.
  - považuje se za základní indikátor regionální konkurenceschopnosti. S vyšší konkurenceschopností roste schopnost akumulace vnějších podnětů → pozitivní dopad na další rozvoj regionu
- Na ekonomickou úroveň regionů lze nahlížet z dvou úhlů pohledu:
  1. podle obecné hospodářské úrovně a předpokladů pro další hospodářský růst
  2. podle ekonomické situace průměrného obyvatele daného regionu (ukazatelé³ přepočítané na jednoho obyvatele, resp. studenta, zaměstnance apod.)

NEJČASTĚJŠÍ EKONOMICKÉ UKAZATELE PRO VZÁJEMNOU KOMPARACI (MEZI REGIONY, VE VZTAHU K PRŮMĚRU ČR ....):

- HDP – hrubý domácí produkt
  - + HDP/na jednoho obyvatele
- Export a import
- Investice
- Produktivita práce
- Vývoj počtu ekonomických subjektů (firem)
- Spotřeba
- Míra nezaměstnanosti
- Demografické ukazatele
  - údaje o obyvatelstvu a jeho věková struktura
  - přírůstky obyvatel jako je porodnost a úmrtnost, migrace, věkové skupiny obyvatel,
  - hustota obyvatel
- Velikost příjmů
  - průměrná hodnota příjmů v regionu
  - příjmová nerovnost
- Podíl jednotlivých odvětví v regionu
  - zastoupení primárního, sekundárního, terciárního a kvartérního sektoru (produktivita, odměňování)
- Úroveň infrastruktury
- Kvalita životního prostředí
- Hodnocení inovačního potenciálu
  - velikost výdajů na vědu a vývoj, podíl vědeckých pracovníků,
  - počet podniků se samostatným výzkumem a vývojem, počet univerzit, růst přidané
  - Klastry, vědeckotechnologické parky apod.
- Jiné ...

EKONOMICKÁ ÚROVEŇ REGIONŮ A INDIKÁTORY EKONOMICKÉ ÚROVNĚ REGIONŮ

- Hodnocení a znalost ekonomické úrovně je důležité z mnoha důvodů:
  1. zainteresované subjekty musí znát objektivní stav a úroveň regionu v rámci nadregionu
  2. jejich poznání je podnětem při stanovování národní regionální politiky
  3. regionální data tvoří souhrnné hodnoty makroekonomických ukazatelů
  4. zjištěná ekonomická úroveň je podkladem z hlediska poskytování dotací a finanční výpomoci z různých (evropských) fondů a programových schémat
- Ekonomická úroveň regionů závisí na celé řadě faktorů. Mezi základní faktory patří:
  - lokalizace firem a jejich struktura
  - intenzita vnitroregionálních vazeb
  - organizační forma firem
  - demografická situace, náhrady práce
  - hospodářská politika státu

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

■ **Hrubá přidaná hodnota (HPH)** představuje nově vytvořenou hodnotu, kterou získávají institucionální jednotky z používání svých výrobních kapacit. Je stanovena jako rozdíl mezi celkovou produkcí, oceněnou v základních cenách a mezispotřebou, oceněnou v kupních cenách. Souhrn hrubé přidané hodnoty za všechna odvětví v národním hospodářství plus čisté daně z produktů představuje **Hrubý domácí produkt**.

REG_HPH_BC Hrubá přidaná hodnota v běžných cenách					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	3 677 512	6 154 993			
Hlavní město Praha	960 352	1 747 010	26,1%	28,4%	↑ 2,3%
Středočeský kraj	407 503	703 477	11,1%	11,4%	→ 0,3%
Jihočeský kraj	185 012	280 243	5,0%	4,6%	↓ -0,5%
Plzeňský kraj	177 804	296 261	4,8%	4,8%	↓ 0,0%
Karlovarský kraj	72 915	100 681	2,0%	1,6%	↓ -0,3%
Ústecký kraj	220 408	327 152	6,0%	5,3%	↓ -0,7%
Liberecký kraj	116 824	183 776	3,2%	3,0%	↓ -0,2%
Královéhradecký kraj	161 697	271 394	4,4%	4,4%	↓ 0,0%
Pardubický kraj	139 721	243 316	3,8%	4,0%	→ 0,2%
Kraj Vysočina	147 844	219 076	4,0%	3,6%	↓ -0,5%
Jihomoravský kraj	386 648	675 826	10,5%	11,0%	→ 0,5%
Olomoucký kraj	168 226	288 299	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Zlínský kraj	170 791	276 451	4,6%	4,5%	↓ -0,2%
Moravskoslezský kraj	361 767	542 031	9,8%	8,8%	↓ -1,0%

HPH na obyvatele (v Kč)				
Území	2012	2022	změna	změna
Česká republika	349930	575884	225954	65%
Hlavní město Praha	772176	1318271	546095	71%
Středočeský kraj	316890	505733	188843	60%
Jihočeský kraj	290725	435778	145053	50%
Plzeňský kraj	310837	501988	191151	61%
Karlovarský kraj	241054	342710	101656	42%
Ústecký kraj	266413	399711	133298	50%
Liberecký kraj	266361	415138	148778	56%
Královéhradecký kraj	292246	492551	200304	69%
Pardubický kraj	270563	465449	194886	72%
Kraj Vysočina	288968	430133	141165	49%
Jihomoravský kraj	331278	566601	235323	71%
Olomoucký kraj	263744	456821	193077	73%
Zlínský kraj	290313	476028	185715	64%
Moravskoslezský kraj	294538	453287	158749	54%

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

- Zaměstnanci** jsou všechny osoby s formální vazbou k zaměstnání bez ohledu na to, zda v referenčním týdnu skutečně pracovaly či nikoliv.
- Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK)** představuje veškerá pořízení a úbytky hmotných i nehmotných fixních aktiv (nové investice, rekonstrukce, modernizace, nákupy stávajícího dlouhodobého majetku). Zahrnujeme zde také zvýšení hodnoty nevyráběných aktiv (půda, podzemní zdroje, patenty apod.).

REG_ZAMCI Zaměstnanci (osoby)					
počet osob					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	4 255 342	4 737 622			
Hlavní město Praha	710 886	792 878	16,7%	16,7%	→ 0,0%
Středočeský kraj	448 173	522 450	10,5%	11,0%	↑ 0,5%
Jihočeský kraj	249 245	276 441	5,9%	5,8%	→ 0,0%
Plzeňský kraj	235 858	268 743	5,5%	5,7%	→ 0,1%
Karlovarský kraj	114 857	117 948	2,7%	2,5%	↓ -0,2%
Ústecký kraj	293 960	324 479	6,9%	6,8%	→ -0,1%
Liberecký kraj	159 957	182 247	3,8%	3,8%	→ 0,1%
Královéhradecký kraj	210 492	232 009	4,9%	4,9%	→ 0,0%
Pardubický kraj	208 316	228 252	4,9%	4,8%	→ -0,1%
Kraj Vysočina	196 034	223 455	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Jihomoravský kraj	475 544	543 483	11,2%	11,5%	↑ 0,3%
Olomoucký kraj	242 040	265 756	5,7%	5,6%	→ -0,1%
Zlínský kraj	231 214	249 646	5,4%	5,3%	→ -0,2%
Moravskoslezský kraj	478 766	509 835	11,3%	10,8%	↓ -0,5%

REG_THFK Tvorba hrubého fixního kapitálu					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	změna
Česká republika	1 069 470	1 818 771			
Hlavní město Praha	276 867	554 411	25,9%	30,5%	↑ 4,6%
Středočeský kraj	137 331	264 554	12,8%	14,5%	→ 1,7%
Jihočeský kraj	51 493	85 329	4,8%	4,7%	↓ -0,1%
Plzeňský kraj	46 992	78 726	4,4%	4,3%	↓ -0,1%
Karlovarský kraj	24 875	31 753	2,3%	1,7%	↓ -0,6%
Ústecký kraj	74 492	89 750	7,0%	4,9%	↓ -2,0%
Liberecký kraj	33 892	47 134	3,2%	2,6%	↓ -0,6%
Královéhradecký kraj	33 037	58 120	3,1%	3,2%	↓ 0,1%
Pardubický kraj	38 766	69 386	3,6%	3,8%	→ 0,2%
Kraj Vysočina	39 096	54 640	3,7%	3,0%	↓ -0,7%
Jihomoravský kraj	115 699	186 214	10,8%	10,2%	↓ -0,6%
Olomoucký kraj	46 948	87 306	4,4%	4,8%	→ 0,4%
Zlínský kraj	44 080	68 191	4,1%	3,7%	↓ -0,4%
Moravskoslezský kraj	105 902	143 257	9,9%	7,9%	↓ -2,0%

REGIONÁLNÍ EKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY

(ČSÚ: DATABÁZE REGIONÁLNÍCH ÚČTŮ NEBO VLASTNÍ PROPOČTY)

produktivita práce					náhrady na zaměstnance				
HPH/zaměstnanci					náhrady/zaměstnanci				
Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)	Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)
Česká republika	864211	1299174	434963		Česká republika	404148	634715	230567	
Hlavní město Praha	1350923	2203378	852455	170%	Hlavní město Praha	635643	989700	354056	154%
Středočeský kraj	909254	1346496	437243	104%	Středočeský kraj	373807	605574	231767	101%
Jihočeský kraj	742290	1013753	271464	78%	Jihočeský kraj	349335	542199	192864	84%
Plzeňský kraj	753860	1102395	348535	85%	Plzeňský kraj	369587	567129	197542	86%
Karlovarský kraj	634833	853605	218772	66%	Karlovarský kraj	308392	450605	142213	62%
Ústecký kraj	749789	1008238	258449	78%	Ústecký kraj	335250	513787	178537	77%
Liberecký kraj	730346	1008390	278043	78%	Liberecký kraj	355402	531553	176152	76%
Královéhradecký kraj	768186	1169756	401570	90%	Královéhradecký kraj	358175	593848	235673	102%
Pardubický kraj	670717	1065997	395281	82%	Pardubický kraj	328563	534830	206267	89%
Kraj Vysočina	754175	980403	226228	75%	Kraj Vysočina	342691	524795	182104	79%
Jihomoravský kraj	813065	1243509	430444	96%	Jihomoravský kraj	394733	633438	238705	104%
Olomoucký kraj	695034	1084826	389792	84%	Olomoucký kraj	347120	559333	212212	92%
Zlínský kraj	738671	1107372	368701	85%	Zlínský kraj	336134	546326	210191	91%
Moravskoslezský kraj	755624	1063150	307526	82%	Moravskoslezský kraj	365235	550164	184929	80%

ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ NA OBYVATELE

Čistý disponibilní důchod domácností představuje částku, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, na úspory ve formě finančních aktiv a na akumulaci hmotných a nehmotných aktiv.

REG_ČDDD Čistý disponibilní důchod domácností					
v mil. Kč					
Území	2012	2022	2012	2022	
Česká republika	2 129 304	3 492 295			změna
Hlavní město Praha	332 823	560 956	15,6%	16,1%	↑ 0,4%
Středočeský kraj	295 400	472 993	13,9%	13,5%	↓ -0,3%
Jihočeský kraj	120 477	200 687	5,7%	5,7%	→ 0,1%
Plzeňský kraj	115 519	190 690	5,4%	5,5%	→ 0,0%
Karlovarský kraj	53 301	87 158	2,5%	2,5%	→ 0,0%
Ústecký kraj	145 508	239 625	6,8%	6,9%	→ 0,0%
Liberecký kraj	81 497	130 651	3,8%	3,7%	↓ -0,1%
Královéhradecký kraj	106 589	173 217	5,0%	5,0%	→ 0,0%
Pardubický kraj	98 612	163 038	4,6%	4,7%	→ 0,0%
Kraj Vysočina	97 289	163 879	4,6%	4,7%	→ 0,1%
Jihomoravský kraj	230 124	386 387	10,8%	11,1%	↑ 0,3%
Olomoucký kraj	116 587	187 703	5,5%	5,4%	↓ -0,1%
Zlínský kraj	110 833	175 892	5,2%	5,0%	↓ -0,2%
Moravskoslezský kraj	224 745	359 419	10,6%	10,3%	↓ -0,3%

čistý disponibilní důchod domácností na obyvatele				
Území	2012	2022	změna	podíl kraje k průměru ČR (2022)
Česká republika	202612	326752	62%	
Hlavní město Praha	267608	423290	63%	130%
Středočeský kraj	229714	340037	68%	104%
Jihočeský kraj	189316	312069	61%	96%
Plzeňský kraj	201951	323108	63%	99%
Karlovarský kraj	176211	296679	59%	91%
Ústecký kraj	175879	292771	60%	90%
Liberecký kraj	185815	295132	63%	90%
Královéhradecký kraj	192646	314370	61%	96%
Pardubický kraj	190957	311882	61%	95%
Kraj Vysočina	190156	321760	59%	98%
Jihomoravský kraj	197169	323940	61%	99%
Olomoucký kraj	182785	297423	61%	91%
Zlínský kraj	188396	302873	62%	93%
Moravskoslezský kraj	182980	300573	61%	92%

KLASSENOVA KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ

- L. H. Klassen pro klasifikaci oblastí podle stupně sociálně-ekonomické úrovně navrhuje použít 2 základní kritéria:
  - úroveň příjmů oblasti ve srovnání s celostátní úrovní příjmů
  - poměr tempa růstu (HPH, HDP) v regionu ve srovnání s celostátním tempem růstu
- na základě těchto kritérií potom rozlišuje regiony na:
  - prosperující (vysoká úroveň kritérií)
  - potenciálně zaostalé (nízký příjem)
  - zaostalé v růstu (nízký růst)
  - zaostalé (nízká úroveň obou kritérií)

HOOVEROVA KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ

- Regiony dle E.M. Hoovera (1971) členíme na:
  1. rozvinuté (nevyžadují zásahy státu)
  2. problémové
    - a) zaostalé – s nízkou mírou ekonomické aktivity, regiony, které zaostávají v úrovni tvorby HDP na obyvatele, v úrovni vybavení infrastrukturou či v míře zaměstnanosti
    - b) deprimované – zaostávají v důsledku úpadku profilujících odvětví
    - c) s upadajícími městskými centry

KLASIFIKACE EKONOMICKÝCH REGIONŮ DLE I. JÁČE (2010)

- růstové regiony – jsou charakteristické budováním nových výrobních odvětví nebo služeb, jsou atraktivní pro podnikatele a dochází v nich k růstu obyvatelstva díky přirozenému přírůstku nebo imigraci
- stagnující regiony – regiony, kde z ekonomického hlediska nedochází k žádným výrazným změnám, odvětvová struktura se příliš nemění
- problémové regiony – jsou charakteristické dlouhodobým ekonomickým úpadkem a nízkou výkonností, úbytkem obyvatelstva, v některých případech dochází i k útlumu některých odvětví

-
- Děkuji za pozornost.